

udvikling.

Den brede indgang giver gode oversigter i kombination med nogle aktuelle case studies fra fire verdensbyer og kan anvendes i både undervisnings- og forskningssammenhæng.

Hans Thor Andersen

John R. Short, Stephen Fleming and Stephen J.G. Witt: Housebuilding, planning and community action: the production and negotiation of the built environment.

Associated Book Publishers, London 1986. XIII, 313 s. ill. 23 cm. GBP 25,-.

Bogen er et resultat af en analyse af konflikter og spændinger i vækstkorridoren langs M4-motorvejen i Sydengland. De nye vækstindustriens påvirkning af det lokale arbejds- og boligmarked, samt politiske begrænsninger i kommunernes aktiviteter er analysens centrale tema. Englands særlige by- og regionalpolitik forhindrer de lokale myndigheder – kommuner og provinser – i at føre en hensigtsmæssig planlægnings- og servicepolitik. Den bremser i sig selv udnyttelsen af de vækstmuligheder, de nye high-tech virksomheder giver. Bolig- og jordspekulanter har gode muligheder, medens virksomhederne, kommunerne og befolkningen hindres i at sikre en afbalanceret, lokaløkonomisk udvikling. Der er tale om en spændende kulturgeografisk analyse af de sociale, økonomiske og politiske forandringer under ændrede erhvervsgeografiske forhold.

Hans Thor Andersen

London: problems of change. Ed. by Hugh Clout and Peter Wood.

Longman, London 1986. 169 s. ill. 26 cm. GBP 6.50.

Bogen er skrevet for første års studerende og giver først en bred introduktion til Londons historie og egomorfologi (5 kapitler). Hovedparten af bogen behandler efterkrigstidens udvikling i London og London-regionen: Økonomiske og befolkningsmæssige ændringer, transport- og boligforhold, Green Belt, parker og etniske konflikter. Men læseren føler ikke rigtigt at være kommet til London; de mange problemer og muligheder, byen rummer, burde gøre det let at skrive en storbygeografi. Når det ikke er lykkedes skyldes det måske, at bogen er en antologi – 16 forfattere har skrevet i alt 19 kapitler – uden den fornødne stramme redigering.

Hans Thor Andersen

H.D. Watts: Industrial geography.

Longman, Harlow 1987. XII. 260 s. ill. 25 cm. GBP 10.95.

Keith Chapman and David Walker: Industrial location: principles and policies.

Blackwell, Oxford 1987. 305 s. fig. 24 cm. hardback GBP 27.50, paperback GBP 9.95.

Industrial change in advanced economies. Ed. by F.E. Ian Hamilton.

Croom Helm, London 1987. 319 s. fig. 23 cm. GBP 29.95.

Den fornyede interesse for industrigeografi hænger tæt sammen med den geografiske og strukturelle forandring af erhvervsgrundlaget i den vestlige verden. Herved er hovedtemaet i de tre bøger givet: Årsagerne bag beskæftigelsestabet i de gamle industricentre og væksten i de nye industrilande (NIC), konsekvenserne af ny teknologi, samt politiske modforholdsregler.

De to første bøger hører til på førstedelsstudiet; en systematisk gennemgang af grundbegreber krydret med eksempler fra den angelsaksiske verden. Navnlig Watts' bog er i sit eksempelvalg præget af den kriseramte britiske industri. Som helhed bringer bogen ikke megen ny viden, men er en let læst grundbog.

Chapman & Walker koncentrerer sig om to andre emner; for det første virksomhedernes organisation, navnlig de store virksomheders geografisk-funktionelle organisation (3 kapitler). Udviklingen af de store nationale, senere multinationale, virksomheder præges i høj grad af basisindustriernes med de store kapitalkrav. Den gennemgribende rationalisering af disse virksomheder har forårsaget stedvis store beskæftigelsestab. Ny teknik og nye kvalifikationskrav har resulteret i en omformulering af virksomhedernes lokaliseringsskrav. For det andet søges de regionaløkonomiske (erhvervs-mæssige) konsekvenser af industriens ændrede lokaliseringsskrav belyst gennem nogle detaljerede cases. Bogens formål, lærebog, gør den naturligt lidt tung og omstændelig i sin opbygning, men den rummer gode oversigter og diskussioner af nogle væsentlige, men hidtil upåagtede forhold bag den geografisk-funktionelle omstrukturering.

Den sidste bog er en antologi, et resultat af den Internationale Geografiske Unions symposium vedr. industriel udvikling og forandring. De tre første bidrag diskuterer baggrunden for den regionale industriomstrukturering, ikke kun i Vesten, men også i Østeuropa. De følgende seks kapitler gen-

nemgår nuværende træk ved virksomhedsudviklingen og -lokaliseringen med hovedvægten på multinationale selskaber (aluminium og elektronik/computere). De sidste syv bidrag behandler dels high-tech virksomhedernes lokaløkonomiske afsmitning (Japan), dels de multinationale selskabers hindring af udviklingen af en lokal højteknologisk industri (Grækenland). Desuden diskuteres østeuropæiske teknologiske/regionale management problemer, dels stilles der spørgsmål ved effekten af det voksende antal science parks. Antologiens bidrag er af vekslende kvalitet, men generelt er den faglige kvalitet høj.

Hans Thor Andersen

Social atlas of Tokyo. Ed. by Susumu Kurasawa.

Metropolitan University, Tokyo 1986. XIV. 305 s. ill. & 1 transparent i lomme. 28 cm. Pris ikke oplyst.

Med "Social Atlas of London" (Shephard et al. 1974) som forbillede og inspiration har forfatteren begået et socialgeografisk atlas over Tokyo. Værkets hovedtekst er på japansk, men med en fyldig engelsk paralleltekst.

Første del indeholder baggrunden for værket, bibliografisk oversigt (ingen japanske værker!), en kort historisk gennemgang og en metodisk oversigt, bl.a. over de i alt 247 variable. Anden del gennemgår befolkningsforhold, social stratifikation og beskæftigelsesforhold, land use, erhvervs-sammensætning, social adfærd (kriminalitet, trafikuheld og valgdeltagelse), samt endelig en sammenfatning i typeområder i Tokyo: Forretningskvarterer, industriområder, boligkvarterer m.m.

Bogens store datamængde udnyttes ikke rigtig; der mangler en sammenhængende analyse og diskussion af Tokyo som storbysamfund.

Hans Thor Andersen

Fritz Hönsch, Sergej B. Lavrov, Galina V. Sdasjuk: Bürgerliche Konzeptionen der regionalen Entwicklung.

Haack, Gotha 1986. 148 s. ill. 22 cm. DEM 29,-.

To sovjetiske geografer og en kollega fra DDR er gået sammen om en kritisk gennemgang af vestlige (ikke kun borgerlige) teorier om regional udvikling set ud fra et historisk-materialistisk synspunkt.

Typografien er "tysk", tæt og alt for lille. Figurene er klare, men sparsomme. Index mangler. Efter et indledende afsnit om globale regionale problemer, som falder noget

for sig selv, følger 5 kapitler om: Regional-teoriernes oprindelse og udvikling; den regionale metode og regional science; lokjaliseringsteori; urbanisering og regional udvikling, forsøg på en integreret regional-teori; sidst om tendenserne til økologisering og sociologisering i regionalforskningen. Disse kapitler klarer hele rækken fra von Thunen til Isard og lidt til. En særlig side ved behandlingen er, at teoriernes udvikling kobles til udviklingen i samfundet. I forhold til mange vestlige fremstillinger af de ældre teorier, der forkastes, fordi vi er "klogere" i dag, så får disse en anderledes rimelig behandling her.

Visse marxistisk orienterede strømninger behandles. Nogle af dem kritiseres for i deres higen efter en "relevant geography" at kaste barnet ud med badevandet og blive antipatiale eller endda antigeografiske.

Mange teoretiske problemer i geografi og regionalteori tages op. Er regionen objektivt eksisterende eller bare en praktisk måde at klassificere arealer på? Hvornår er man ude på geografis overdrev? Hvad skal man sige til emner som "Geografiske aspekter af fodboldspillet i Italien", er det geografi? På trods af den relative bredde i fremstillingen må bogen ses som et godt bidrag til den løbende teoridiskussion.

Rolf Guttesen

Schleswig-Holstein. Hrsq. von Jürgen Bähr und Gerhard Fortum (Sammlung geographischer Führer, bd. 15).

Schweizerbart'sche, Berlin 1987.

Med denne videnskabelige ekskursionsbeskrivelse i 13 regionale kapitler sammen med de allerede foreliggende atlasværker over Schleswig-Holstein er man veludrustet til at sætte sig grundigt ind i landsdelens historie og følge de vigtigste faser i regionens natur- og kulturgeografiske udformning og dens forvandling i nyere tid. Tilmed er hvert af de 13 afsnit forsynet med en righoldig litteraturliste og ledsaget af ekskursionsanvisninger, endda med angivelse af tid og afstand pr. bil). Disse ruter var tilmed grundigt forberedt i forbindelse med afholdelse af den tyske kartografdag i Kiel i 1983. De i teksten indsatte kort og grafiske figurer kan så passende suppleres med de nævnte atlasværker, hvor især billedatlasset vil være kærkomment for en større kreds end netop fagfolk. For en dansk turist kan det for Sydslesvigs vedkommende anbefales at supplere med det turistkort med ledsagende tekst over Nord- og Sydslesvig, der

udkom på Plancenter Fyn i Odense 1981.

Viggo Hansen

The history of cartography. Vol 1: Cartography in prehistoric, ancient, and Medieval Europe and the Mediterranean. Ed. by J.B. Harley and David Woodward.

University of Chicago Press, Chicago & London 1987. XXI, 599 s. kort. 29 cm. USD 119.95.

Det her foreliggende meget smukke værk med dets ca. 300 illustrationer, hvoraf 40 er i farve, er en enestående præstation af udgiverne og deres medforfattere, der tæller A.F. Shore, Cathrine Delano Smith, A.R. Millard m.fl. Arbejdet karakteriseres ikke mindst ved det omfattende noteapparat og de talrige kilde- og litteraturhenvisninger. Historisk spænder behandlingen som angivet i titlen helt tilbage fra den Gamle Verdens præhistorie, hvor datidens filosofers indsats på kartografien snarere lå på den teoretiske side af faget eller byggede på et kosmisk/terrestrisk syn end på kortkonstruktioner. I den tidlige romerske verden begyndte man at bringe illustrationer af formen af den beboede verden byggende på rejsebeskrivelser, et arbejde der videreførtes af den navnkundige Ptolemæus. Fra den følgende middelalder stammer de kendte mappæ mundi, der især fik udtryk som teologiske budskaber. Herfra er der et langt spring til fremkomsten af Portolandene (1300-1500), søkort af stor akkuratelse. Blandt disse finder man de første kort over Skandinavien som gengivet i Angelino de Dalortos atlas fra 1436. Kortet menes dog at være konstrueret omkring 1325/30 - på et tidspunkt hvor fremmede skibe ikke var forundt adgang til Østersøen. Derfor er der kvalitetsforskelle til det af Claudius Clavus i 1427 stærkt forbedrede Ptolemæuskort. Med Portolanerne slutter det foreliggende værks vol. 1, der er tænkt efterfulgt af yderligere 5 bind. Disse vil omhandle den fase i kartografien, som gør den til et særligt grafisk instrument for en kommunikationsteknik, der ikke kender til almindelige sprogbARRIERER.

Viggo Hansen

Geographers: bibliographical studies, vol 10. Ed. by T.W. Freeman.

Mansell, London 1986. XII. 164 s. ill. 28 cm. GBP 25.-.

Dette 10. bind med biografier over kendte geografer spænder historisk fra John Dee (1527-1608) til Fridtjov Eide Isachsen ved Oslo universitet (1906-1976) med bio- og

bibliografi af Hallstein Myklebost, og endelig vor egen Niels Nielsen (1893-1981), skrevet af hans efterfølger i den ordinære professorstol N. Kingo Jacobsen. I denne sidste biografi beretter Kingo Jacobsen med dyb forståelse om "Nilaus" som videnskabsmand, pædagog og menneske. Som ret er, træder Niels Nielsen i disse mindeord frem som den, der i forskning og skrift skabte og udviklede geomorfologien i alle dens aspekter, såvel alment som specielt i henseende til et dybere indblik i den danske natur gennem hans evne til at se de rette årsagssammenhænge. Samtidigt var han alment orienteret, og det er ikke for meget at sige, at han blev initiativtager og udvikler for alt, hvad der har at gøre med dansk geografi via hans evne til at inspirere en skare af elever og forskere inden for et bredt aspekt af natur- såvel som kulturgeografien. Længst vil han sikkert blive husket som den, der skabte det arbejdende laboratorium på Skallingen og som den, der moderniserede geografien ved Københavns Universitet og gjorde faget tilgængeligt for langt videre kredse via de skrifttrækker, der i mange år bar hans navn som redaktør og udgiver. Niels Niensens bedrifter kommer til deres fulde ret gennem disse smukke og meget talende mindeord af Kingo Jacobsen.

Viggo Hansen

Poul Tuxen: Denmark: Stege 1500-1950. (Scandinavian atlas of historic towns. No. 5).

Odense University Press, Odense 1987. 56 s. 24 løse kort i mappe. 41 cm. Kr. 244,-. Stege by er nr. 2 (efter Ribe) af de udvalgte 5 byer, der skal være det danske bidrag til Atlas over skandinaviske, historiske Byer og udgives af Dansk Komité for Byhistorie. Denne undersøgelse centerer sig om erhvervs- og socialgrupperingerne i Stege i 1697, 1760, 1870 og 1950, men bringer i øvrigt en skildring af tiden før og mellem disse år. Den ledsagende kortlægning er meget omfattende, mere for fuldstændighedens skyld end for kortenes nytteværdi som dokumentation, især grund af kraftige fortegninger. Basiskortet er det ældste, målrette matrikelkort fra 1866, hvorpå resultaterne af analysen af grundmaterialet er indtegnet. Den statistiske bearbejdelse bygger på borgernes skattegrundlag, idet højest takserede gruppe omfatter de øverste 10% af skatteborgerne, næsthøjeste gruppe de følgende 10%, mens de nederste 80% svarer til den laveste skatteborgergruppe. Anvendt på erhvervs- og